

CSALA KÁROLY

*Évtizedek egy
aprópénz-országban*

SZEMELGETETT VERSEK

Z-füzetek/101

Z-füzetek/101

Sorozatszerkesztő:

SIMOR ANDRÁS

Tipográfia:

DOMJÁN ISTVÁN

© Csala Károly

Szerelem és szorongás

Nem

Nem késztet zengeni se uram, se szolgám.
Marendelőm néma: négyszemközt se szól rám.
Kétkezi küzdőknek verseim nem ágyúk.

Galambősz bölcseknek tanácsa nem vigasz,
nem szivárványos penge az okosságuk,
távlatuk a kegydíj, galambságuk viasz.

Imhol sok példakép zeng, hogy majd megszakad,
s nem terem szavuk – szélnek fújni – magvakat.

Forintos poéták, bérért bírálgatók,
kegyben ezután sem állok majd nálatok.

Nem vagyok hárfá, és nem leszek cimbalom:
beszédem van hozzátok, nem csak dalom.

Úgy is jó lesz

Arcomba vágott ismét, ahonnan jöttem,
az egyszerű, naponta elviselt nyomor.
A hely szaga, hol minden tárgynak
oly kétségbekergető értéke van;
hol sötétben halmoznak minden kacatot,
hisz nem sejtik, mikor lesz végleg
kihajítható: ki tudja, mire szolgál még...

Innen szöktem, s ide térek vissza,
ha lassan érteni kezdem majd
a dolgok kényszerű menetrendjét:
ide térek vissza, markomban gyilokkal,
hangosan, bitóra érett harcos haragjával;
vagy ide taszítanak majd vissza,
ha lassan-lassan
kacattá válok én is – nem szemétre
dobnak majd, úgy remélem,
csak némán, utálkozva visszalöknek ide;
mert élni másutt, de halni
– amíg lelhető ilyen hely –
itt tud igazán az ember.

Álomkép, költővel

Mire gondolsz, pajtás,
ha kikötöd képzelt paripádat
egy magas csillag fénytüskéjéhez?
Hogy látod onnan fönről:
költenünk bármit érdemes-e még?
Érdemes-e bárkit költögetnünk?
Kihűl itt, aki képzelsz,
nem képzelsz, aki lenn él –
így lehetsz már csak költő,
fonák fiú.
Mondd hát, íteld meg:
éljünk-e akár az élet ellenére is?
Az alvók költségére költhetünk-e?
Vagy roskadjunk mi is e horkoló halomba?

Lakni

Lakni, lakni, lakni,
egy biblikus kákasátorban,
és olvasni egész nap –
no de ily magány manapság
hol van?

Éjszaka

Az éj képét bámulom.
Szemöldje pióca-barna.
Egybeszín korom az arca.
Föd, mint sűrű águ lomb.

Vallomás

Amikor fáradtan ágyba hullok,
s a láncos ösztönöket eloldja az este,
csak annyit kívánok undok
szerelemmel, hogy velem ess te.
Ha veled vagyok, én vagyok gyöngébb –
hogyan lehetnék szeretve erősebb?
De ne gondold, hogy legyőztél:
diadalmamban vagyok merő seb.

Illanó

A csendben megindul a képzelet,
és telerajzolja veled a leget,
s alakod elbotlik egy semmi porszemen,
és mellemre huppan, és lezárja szemem –

Az ajtó tárul, és zajoddal belépsz,
fáradt fintorral szokottan beszélsz,
és minden kép elillan – mert hát illanó...
Már szó nélkül beszélni se volna jó.

Démonúzó, asszonytántorító

Amikor rámtör a szégyen, és orcám már foltos,
amikor feledve az, ami vagyok, ami fontos,
amikor elfelejtem, hogy így és rosszabbul jár más is,
amikor megszöknék magamtól, visszavágyva máris,
amikor hozzád vágyom könnyörgő áldozatra:
hogy ne csak hibáim és hitványságom tedd latra –
ne gondolj rám szánalommal.

Amikor kíméletlennek próbálok mutatkozni,
amikor emlékeid között készülök motozni,
amikor orv leszek, mert nem kellek egyenesnek,
amikor emlékeim vijjogva lelkemnek esnek,
amikor kiszaggatnám a gyökér alól a földet,
hogy ne tapadj máshová, assz össze, zsugorodj, törj meg –
ne gondolj rám kímélettel.

Amikor kegyed keresem vidám iparkodással,
amikor elhíhetőnek látszik a látszat – ám csal,
amikor hiszek benned, de éppen nem hiszek magamban,
amikor mindent kifecsegnék egy vigasztaló dalban,
amikor terád haragszom, és magamat alázom,
és beteg leszek, csak azért, hogy vedd észre a lázam –
ne gondolj rám megértéssel.

Amikor furfanggal török nyugalmad ellen,
amikor forró nyugalmam páráként elleng,
amikor meddőn, láva híján, színlelem a vulkánt,
amikor veszélyemtől-mentőn hívlak, hogy borulj rám,
amikor rádborulva, a számonkérés sürget,
hogy erőszakkal szeretve intézzem ügyünket –
ne gondolj rám megnyugvással.

Amikor minden percem beosztva reped ketté,
amikor az sebez meg, hogy pár percig szeretted,
amikor azon sírok, hogy mily igazságtalan vagy,
amikor igazam kifakul a hazug talajban,
amikor életet ígérek, s csak egy ruhára futja –
hogy azt is szemedre hányjam, ha mások szemének kurta:
gondolj rám, jól van, bosszúvággyal.

Amikor szemet szemért és fogat fogért vennék,
amikor házat gyújtok, s magam vagyok, ki benn ég,
amikor összeomlik fölöttem, bennem házam és vázam,
amikor rád várok a halaszthatatlan megváltozással,
amikor összegezném a lezáratlan számlát –
add hozzá a hiányzót: csöppents szemembe kátrányt,
s ne gondolj rám, ha miattad elvakultam.

Szélben

A fák ága szélben hajladoz
Rámvicsorít egy szemetesvödör
Mélábúra vagyok hajlamos
A vicsorgó szél engem is pödör
Már úgy hajlok ahogy senki se
Ember-rugóvá sodratok
Ki segít rajtam no ki se
Rugó ír Rideg mondatok

Látom

Látom véres szárnyaidat, vágóhídra vitt szerelem,
látom a megtermett mészárosokat,
szivarral szájukban, bárdal hónuk alatt,
helikopterrel fejük fölött –
és te nem hiszed el, szerelem,
hogy ellened jönnek.

Stílus

Az ember szólna szabadon,
de megkötik nyájas hagyományok.
Végigvág a vessző azon,
aki a kor stílusába gázol.

Vita

Ifjúságom elrepült vitákban,
magamat győztem meg, mást aligha.
Magammal szállok már csak vitába:
szűk az élet. Szűk kalitka.

Széljegyzet közhelyekre

Ó, uraim!

Én hiszek az angolvécében,
de nem hiszek az angol hidegvérben.

És már a könnyökömön jön ki,
hogy a derekasság példája egy jenki.

S nem érdekelnek az olimpiai játékok,
hogyha rendezőjük kártékony.

Az eljövendőhöz

Ha eljössz, s szétnézel e síksági részen,
Mondd: morzsoljuk szét a dombokat,
mondd: ez egy aprópénz-ország,
mondd: illesszük magunkhoz magunkat.

Ne segítsen mirajtunk senki.

Ha megjössz, s szétnézel a síksági részen,
majd te megtanítasz magunkon segíteni.

Ha eljössz, hozd országod is magaddal.

Nézz szét itt e síksági részen,
s maradj is köztünk, áttetsző fényességben.

Hiányok és képtelenségek

Nem tudom

Sőt: nem is tudom. Nem,
hogy mekkora erő a horderő,
hogya napi botránycskákhoz
társul. El volnék én fogulva
begombolt lélek módján? Aligha,
hiszen meresztett gubókkal
követem az eseményeket, ha nem is
lázasan. A bankfelügyelet
begorombulását például. Vagy
akármely ájtatos jelentést
az isten hátszágából, holmi
iskolaügyben. És szelíden szoktam
újabbán reagálni. Ha szó volnék,
túrném a nyomdafestéket.
És mégsem tudom olykor, hova
tegyem ezt az egészet,
mert még nem tudom, hogy
ez az egész (alagsori történelem)
hova is tesz majd végül
engemet. Úgy ám.

Az egyszerűség kedvéért

annyi minden történik az egyszerűség kedvéért
mert nagy úr ám az egyszerűség
és nagy az ő úri kedve
az egyszerűség kedvéért olykor átvágnak egy mezőn
máskor ugyanezért átvágnak egy torkot
érette furcsa dolgok történnek tehát
jó volna jobban vigyázni vele
és inkább az igazságnak járni kedvében
még akkor is ha nem túl egyszerű

Zöld dal

Arról elég szó esik,
környezetünk szennyezik
sokan.

Igaz.

Most is, hogy itt piszmogok,
fojtogatnak kis szmogok
folyvást.

Csakhogy:

legelőbb is élni kell,
s majdhogynem mindegy, mivel
halunk.

Bizony.

Szép, egészséges világ
csak keveseknek dukál
ma még.

Úgy ám!

Ha majd a zöldek asztalán
a szegény is étket talál –
akkor

talán

vitathatjuk majd szüntelen,
ki milyen szennyet tüntet el
imitt

s amott.

Szubrealizmus

A tettet szó követi:
a kutya visszaugat,
a pénz visszabeszél.

Mi senyvedés volt,
fölmagasztaltatik.
Összekopírozva
bocskor és dicskör.

Búvigadó pincepartikon
ülnek sáros csizmák,
s rágcsálva fogyasztják a jövőt.

Irodalmi utánfutók.
Rendíthetetlen álomkatonák.
Általuk megy a múlt előre.

Proletárpukkasztó

Ön nem verseny- és szalonképes.
Ön nem tanusít kellő
ön- és (szellemi) hőmérsékletet.
Szakértelme rozsdásodik,
megy a feledésbe.
Ön csak bandukol,
és nem hajlandó elkerülni a buktatókat.
Ön ily módon végérvényesen zárójelbe kerül!
Intenzív fejlődés helyett
még mindig a bővület bővületében él!
Ön orvtámogatókra számít,
ahelyett, hogy önigazgatná magát!
Azonnal kösse föl a gatyát!
Különben holnap
se hús, se hal-nap!

Egy munkás morfondírozása

Hol a hazám?
Lehet, hogy nem építettem,
csak hittem?
Lehet, hogy nem építettük,
csak mondták?
Lehet, hogy rég eltűnt,
csak most vesszük észre?
Lehet, hogy nem tűnt el,
csak kivetett magából?
Túl hirtelen
lettem hontalan.
Eddig állítólag
enyém volt az ország,
mondták és mondtam,
hogy magamnak építem.
Most szertenézek,
s nem lelem.
Pedig én ugyanott vagyok.
Ahol a part szakad.

A korlátozott családapa

A demokrácia is korlátoz.
Így például a piaci demokrácia.
Megesik, hogy családapákat is.
A családfenntartásban.
A korlátozott családapával aztán
sok minden megesik.
Megy, mendegél,
és joghézagba lép.
Mínthogy ő korlátozott,
ilyenkor nem kap szárnyra,
mint annyian mások,

hanem beleszorul.
És a joghézag nem ismerése
nem mentesíti őt
a következményektől.
Sőt,
még az sem segítene rajta és családján,
ha történetesen
ismerné a Magyar Közönyt,
helyesbítünk: Közlönyt,
ha éjjel-nappal tájékozódáson törné a fejét,
és betéve tudná
Rousseau-t,
Balzacot,
valamint a Danubius Rádiót.
Így megtudhatná ugyan, hogy
„...közlekedőknek a mohácsi kompot
ajánljuk...“,
ámde a maga korlátozott mivoltában
még ez a korrekt Danubius-ajánlat sem
segíthetne rajta,
s csak menne, mendegélne
az ő korlátozott útján
a következmények felé.
Vagy akár egyet is érthetne ő
Jean-Jacques-kal abban, hogy
„A meglévő pénz a szabadság
eszköze,
a hajszott pénz a szolgaságé“ –
valahogy képtelen lenne
csak úgy, hipp-hopp,
választani eme alternatíva
két szarva közt,
hogymelyiket is ragadja meg
önnön és családja érdekében.
Végül pedig, hiába,
Honoré de Balzacnál is
azt olvashatná
fehéren-feketén

magáról és a hasonszőrű
korlátozott családapákról:
„Sajnos,
a nemzetek fennmaradása számára
egy ember sem látszik
nélkülözhetetlenek.“

Éljen!

Eső után május elsejei
csigafelvonulás és gilisztaparádé
volt a budai domboldal utcáin
a vadcsalánbokrok,
a kocsimosó ifjak Adidas-cipőtalpai
és a BMW-kerekek határolta
szabad térségeken.
Mély lélegzetvétel jellemezte
a párostul arra sétáló
proletárokat;
ezt sóhajtozásnak is lehetne minősíteni,
ám mindnyájan tudhatjuk,
hogy csakis
a szabadság élvezetének
teli tüdővel történő kinyilvánításáról
lehetett szó május elsején
Budapesten,
a munkásság nemzetközi ünnepén.

Kísértet

Tervszerűen bejárja a tőke Európát.
Csak átlépni kívánja a nemzeti határokat,
nem megszüntetni. A nemzetközi olvadásra
nem is oly üdvözlötten jó tehát a
nemzeti olvadás. És mit szójunk
a divatos pártolvadásról?
Dagad a lé mindenesetre,
és szabadnak látszik az úszás.

Mint habokból fölbukkanó váz,
hirtelen mutatkozik majd a népszerűtlenség,
ámbátor a jó nép a hallgatás
kultúrájában él.

Míg meg nem szólal torkaszakadtából.
S mit sem segít ezen ezernyi
társadalmi békekutató, mámorító memoáríró,
sem nemzetközi hiteldagály. És igencsak
kitűnik, hogy ott is a tulajdonban a háttér,
ahol háttérben a tulajdon.

Tu homo communis!

Ha te elefánt vagy,
s lépkedsz a hegyoldalban,
akkor döng az erdő,
s tombolásodtól
a vadászok riadnak.

Ha kígyó vagy,
szisszenetedre
összerezzenek
a majmok.

Ha orozslán vagy,
sörényed lehajtva
alszol, magad vagy a béke,
amíg meg nem éhezél,
s akkor retteg,
aki ismer.

Ha sem ez, sem amaz
nem vagy,
csupán közönséges ember,
akkor nem tudni,
ki fog törődni veled:
hisz nem félnek tőled.

És hogy olyan vagy,
mint a többi?
Hát épp ez a baj.
Ha törődnek,
nem veled törődnek,
ha képviselnek,
nem téged képviselnek,
ha szólnak,
téged kifelejtnek.

Lépj hát magad elő.
Képedjenek csak el
a szólók,
a törődők.
Képedre és hasonlatosságodra
ne teremhessen többé
megannyi törpe teremő!

Fogas kérdés

Mért gondolod,
hogy a forradalom
(vagy ha úgy tetszik:
a Forradalom)
itt fogatlan csecsemő,
ott fogatlan oroszlán?

Mért gondolod,
hogy a világ
pusztán
és merőben
csak harapnivaló?

Mert bizony
a csecsemő és az oroszlán közt
(ha foghíjasan is)
ott lézeng és lázong
az emberiség.

Miért is lézeng?
Miért is lázong?

Hiány

I. K. emlékére

Hiányzik igencsak,
hogy nem tudok már veszekedni
veled vasárnaponként.
Hiányzik, hogy
nem akarsz már kioktatni folyton.
Hiányzik, hogy nem torkollsz le már
rekedtes hangodon,
hogy nem fújod fájó fejemre
figyelmetlenül a cigarettád füstjét,
míg neked a világ dolgai miatt
serken ki a könnyed óvatlanul.

Hiányzik az is már,
amit úgy utáltam mindig:
hiányzik,
hogyan nem kiabálsz,
mit sem törődve
az ingyenközöniséggel a presszóban.
Hiányzik kivételes elfogultságod,
amin csakis
gondolatfrissítéssel lelettünk úrrá
(ez a hasznuk mindig megvolt
a gyűlölt leegyszerűsítéseknek –
magad is mindig rá-rádöbbszél);
hiányzol úgy,
ahogy és amilyen voltál.
Kár volt elzárkóznod életünktől.

Magyarázat a miétre

Jósdatemető

Nyüzsögnek a váteszek.
Teszek rá. Illetve, ráteszek
hemzsegő rajukra egy lapáttal:
Jön még idő, mikor nem áttal
látványosan fölbomolni
minden jóslat dacára holmi
hullaként az eszményevő állat:
e jónak mondott rosszléti állam.

Munkanélküliek

Emberek,
immár sokadik kiadásban,
koptatott bőrkötésben,
a legalsó polcon,
arra várva,
hogy egyszer még
elővegyék őket.

Viharos alkonyat

Feketébe hanyatlik, ami még az imént
fennen vöröslött,
bőszén bűg a vihar, s fenyeget
piszkos nagy tisztogatással.
Lök, lódít alapost a hirtelen hűlt lég,
mint hithű, de nyápic régi vitézen
a nyerserejű ellen érckelevéze,
sandán fordul, másik irányba törekszik,
látnivaló, hogy dönteni tornyot akar,
bár csak hullámpala zendül bódé tetején
kopogó talpa alatt.
Tűzö nap után a közelgő est vált, ím, viharosra,
maflán nézi a nép, a sötétbe kikémlel,
aggódik a gyermek,
arcot rá csak az agg nem rezzent,
látott már hevesebbet, s bölcsen véli:
ez sem tarthat örökké.

Magyarázat a miéltre

A nép,
ez a holnapba hajlított íj
magát sem kímélve
visszacsap arra,
aki ügyetlenül
vagy dölyfösen
túlfeszíti húrját.

Szünet

A világtörténelem hátsóudvarában
túrtörteti magát a forradalom.

Acsarogni és ácsorogni

Acsarogni könnyű.
Az nem évszakfüggő.
S arra ott
az utca hossza
s itt
e tér,
és az éter
sok hullámhossza,
meg még
a sajtótermékek,
valamint
a parlament.
Ácsorogni nehéz.
Ha az ember éhez.
És nyakán a tél.

Hitvány halál

Magos a hold, messzi van,
tisza pora idesüt.
Pocsolyában tükröznek.

Kivert pára kucorog.
Állat, ember egybevész.
Indulat ágról szakad.

Dermeteg fény, éccaka.
A házatlant kő üti.
(Tócsavízbe holt a hold.)

Alkalmatlankodni

Elvész, odalesz
erőd minden feszítése,
elméd minden igyekvése,
el szándékosod,
tetteid sora,
okosnak látszol,
és maradsz ostoba,
ha gyűrűkőzve bár, s rugaszkodva,
a magad résztörvényéhez
ésszerűn ragaszkodva,
csak mércének alkalmazod
a világtól tanultakat,
valóra, törvényre, tényre,
és nem próbálsz meg végre
a világ rád eső részének
személyesen alkalmatlankodni.

Forgatókönyv

Megállapodtak a tűzvész dátumában,
s hogy ki lesz majd a kinevezett
gyújtogató, akire ujjal mutogatnak,
s a bűnbak majd mit mekegjen bírái előtt;
ki hogyan számol el a hullákkal utólag,
s mely napok lesznek a gyászünnepek a naptárakban.
Mindent megvitattak. Csak
a megtöltendő közös kassza
fölosztásának módozataiban
nem sikerült kettőről háromra jutniuk.
E kérdést elnapolták,
és mentek békedíjakat alapítani.
Titokban tudták, persze, mindahányan:
a rendezetlen részesedés miatt
újabb tűzvészt kell majd kiírniuk.
Am ki-ki úgy volt vele,
mint a kisdiák a világvégével:
„Én, reméljük, megúszom.“

Proli dal

Felhő alatt tartanak minket,
nem lát meg bennünket a nap.
Miből vegyünk gatyát meg inget?
Ígérgették, hogy fölruháznak,
s gyűlnek, hogy megruházzanak.
Csak eszmére kellettünk máznak.
Fél az ember. Csak fél a szándék.
Pimasz az úr. Szar az egész.
De tudni lehet: lehet másképp.

Vén sci-fi

Ember után valahányban.
Nincs már se nyersanyaghallgatás,
se késztermékbeszéd,
csupán
az értékmérő spekulálgat
magában.
Már csak ő beszél
(magában).
A múltból annyi maradt:
a kutya ugat.

Ezredforduló

1.

A gazdaság fejlődőben,
az alvilág fejlődőben –
minden egyéb a jövőben
áll majd elő, ha előbb nem.

2.

Nagy lesz majd a technika haszna,
ha nekivágtunk az új ezredévnek:
már nem villószik a képkaszni,
mikor Dallast néznek a népek.

3.

És lesz majd béke mindenáron,
vagy ha nem, hát békéltetés.
Erre is megy rá emberélet,
és korántsem kevés.

4.

Az egyenjogúság jócskán terjed,
már minden létező jog egyen,
egyként joga dúsnak, éhezőknek,
hogyan éhenhaljon, vagy hogy egyen.

5.

Fel hát, lakájok, lendülettel
tölteni meg e lomha kort,
s megmutatni: ezen a tájon
különb kutya még nem csaholt.

6.

Fordul a világ az ezredvégen –
háromszázhatvan fokot.
Írányt váltani semmiképpen
sem lelt még igazi okot.

Kütelki töprengés

A szocializmus, szegény,
államosulásra volt hajlamos,
és jelentkezett, persze, csürhéstül,
aki maga volt szívesen az állam.
Pártoljuk tán ezeket,
visszamenőleg?
Ők talán minket pártoltak?
És nem mi, balgán, őket?
De legalább enni hagytak!
És morzszoltak kultúráját élénk.
Most viszont
éljünk éhségben
és szent tulajdonáhitatban,
mert keresztényileg kedveznünk kell
a gazdagoknak?
Ez következik most?
Ugyan miből következik ez?

Bizakodó

Hittük volna,
hogy majd jövőben
bízva lehet csak
élni most?
Hogy leckéjére
rá nem döbben
a nép, bár kapott
többször is, alapost?
Elzúg a kor,
bősz csinnadratta,
belefeketülünk.
Aztán bízni kezd
új, ebadta
sarjadék, nélkülünk.

Persze

A helyzetnek most ura van,
tehát a helyzet szolgálja.
Az elszabadult polgárosodás
persze, hogy pénzért kínálja
a jövődőt,
akár a piaci papagájos.
Az információhálóban, persze,
most már új információpók ül.
Persze, most is könnyű a dolga:
mindig lehet toló- és harckocsik
rémképével fenyegetőzni.
Lehet, persze, hogy valahol
már ácsolják a kulisszát
a rémdrámának.
Pedig most dúl a béke.

Csodálkozol,
kedves önkísérleti nyúl,
hogy ilyen fejleményekről
nem tájékoztatott jóelőre
a Kétkelzesek Kézikönyve?

Ha valaki éveken át
csak metafora alakjában
találkozott a vaskos valósággal,
annak persze, hogy nem ismerős,
ha szembejön vele az utcán.

Tapasztalatok

1. Múlt

Egy borús, mi több, háborús napon
véget ért a vígságos világ.

2. Jelen

Érdeklődve várjuk, mikor csap át
a modern ízélés modernizálásba.

3. Jövő

Nem biztos, hogy vonzó egy nő,
ha csókos, sőt bibircsókos.

Való és képzelet

Elárvult kontinens közepén
elárvereződött az élet.
Aki a legkevesebbet adta érte,
a legjava
úri jogon
megint azé lett.

Képzelheted magad már
szegénylegénynek,
nézhetsz friss fűvet
képzelt csikódnak.
Vagy járhatsz újmódi úrdolgára –
szabadságod kapui
mind sorra csukódnak.

Palackposta

Írunk. Üzenünk.
Dolgozunk erőnk szerint.
Nem titkoljuk
a világról vallott véleményünk.
Formába öntjük.
A lelkünk is belerokkan.

Aztán naponta
jól záródó palackba tesszük
szellemünk, munkánk, életünk
igazolását.

Kár,
hogy nincsen tengerünk.

Macskatavas

Hó havon nem marad, hirtelen olvad,
boldog macska szalad, lehel lelket az útra,
kényes lépésekkel kerülgetve a tócsát.
Csak buta szó, hogy a magányban leli kedvét!
Társat várni rohan, vagy üdvözölni az embert.
Több nyelven közleni tud, ért szót, szagot és gesztust,
sőt nagy kegyesen oktat is, elmagyarázza, mi kéne,
ha macskául csak dadogó gazdáit nem értik.
Cicmírnek hívjuk ez ifjú kandúrt;
vedlés előtt van, s érzi: a létnek
változó örömei várják, ha itt a tavasz!

Átmenet

Először csak olyan volt,
mint a nyár,
aztán csakugyan nyár lett.
Tombolni kezdtek a fák,
majd belepte őket a por.
Madarak röpdöstek gépiesen,
boldogságra programozottan,
ám valódi gépmadarak
vették át utóbb a helyüket
a levegőégben.
És minden olyan emberivé lett,
sajnos,
körülettünk.

A demokratikus létbizony

Alig hogy, éppen csak,
bizony,
kényelmesebben kissé,
úgy bizony,
kinyújtóztattuk hátunkat
Prokrasztész demokráciájában,
hát bizony,
nem tanulság jött arra rá,
nem bizony,
hanem talanság jött helyette,
létünké,
a létbizony-
talanság
költözött ide körénk
s közénk,
ide bizony,
s most itt lebeg
fejünk felett
Damoklész demokráciája
itt bizony.

Távlattalanul

Mint áthatolhatatlan
ködfolt hegyet és völgyet
kínai képen,
úgy választ el valót valótól
egy csekély különbség:
az osztályé,
aképpen.
A neked valót a neki valótól.
A nekünk valót a nekik valótól.
Ládd, ilyen a kép,
ha nincs perspektíva,
s a való ilyen,
ha távlata nincsen.

A haditudósító kertje

Ember a Földön

Földünkre,
hol az igazak álmát
alusszák a hamisak,
tátott tájjal
bámul le a Hold.
Privát farkascordák
őrzik-védik az ember álmát.
Merő emberség a Föld.
Gaz.
A gazdag egyre gazdagabb.
A szegény meg ugyanolyan,
csak nem ugyanannyi:
egyre több.
A glóbusz mind globálisabb.
És ezt bizony alighanem
még unokáink is unni fogják.

Emlékek a gyerekségből

1. Ablakon át

Jönnek az árnyak szürkén, számosan,
hószürkességben tompán szán oson,
hancúr kölyökcsapat némán tátogat,
találgatásra ad tüstént tág okot.

2. Látogató

Süt a nap, s te nem maradsz meg ültő helyedben,
csak most jöttél az imént, és máris mész el!
Majd fordulsz is vissza, nem érted, mi lelt fejedben...
Barátom: lassan a testtel, gyorsan az ésszel!

3. Kihajt a csorda

Bödül a hajnal éhes tehének torkán,
kolomp kondul, indulgat legelőre.
Most izgul mind, de lenyugszik hars harapásokkal
a városszéli mezőn, alighogy fölhasad éppen a nap.

Szerény az ősz

Nincs sok dicsekednivalója az ősznek:
szél hátán ismét levelek kergetőznek.
Ámde az ősz nem költő, nincs kötelezve az újra,
szele ismét csak a régi avart viszi-fújja.
Hengergőzik a fűben egy kedves bestia,
de nincs vele nagyra, mint volna helyében
bármely víg emberfia.

Méltóságvesztés

Az óbudai munkás pontosan olyan, mint a gdański,
a Le Havre-i is rém hasonló a newcastle-ira.
És amikor életük fuccsba megy, a hajógyár bezárva,
méltóságukat egyformán veszik el tőlük
francia, lengyel, angol vagy magyar földön.

Mesebeli

*„Magamtól is el tudok szomorodni,
Ahhoz nekem nem kell a zene.“
Caspar Hauser*

Gyalog jött a hintó, s poroszkált véle
egy kozsfészekalja jómadár,
habverőlegények a prosztográfjáról,
tej- s kiflipénzzel pár obsitos huszár.

A labdarúgó száz kötetre rúgott,
a hentes húsbavágó témákról beszélt,
egy mérgeskigyó szólt maró modorban,
bősz pártelnök cikkantott elmeélt.

És fejét vették ott a káposztának,
és mondták egy-két egyednek: „Egyed!“,
majd katasztrófára akasztották,
strófán nem lelvén kötelet.

A haditudósító kertje

Don McCullin fotográfijára

Köd alatt, köd előtt, gyér fácskák közt,
sövénytől távolodóban,
ér vize világlik:
ez a kert és az ősz vége egyben,
szomorú új dimenzióban.
Tájidő teremődik.
Természet és szemlélő természete
folyik egybe itt,
maradandón.
Visszavonultság.
Hajdani csaták a képen kívül rekedtek.
Emlékük kirekeszthetetlen.

Határok

Itt semmi rezdülés,
de pár méterre tőlem
jár a szél.
A láthatatlannak is van határa,
a hallhatónak is pontos határa,
sőt a halhatatlanságnak is,
csak ritkán vesszük észre,
mert vígan átjárnálunk
oda-vissza egyik
és másik odalára.

Holmi

Most éppen fáradok, s a gépies munkának
kevés esélye nálam szépen fogyni-telni,
hát tűnődöm magamban – se öröm, se bánat –,
hogy mifénének nekünk ennyi holmi.

Ha él az ember, azt hiszi, hogy élhet,
míg észbe nem kap: akár máris halhat,
s hogy sokat érne, nem vehet rá mérget,
hát locsogástól jut a hallgatásig.

Talán

Kérdés, hol a mában az a holnap,
hol a népek tejben-vajban lubickolnak,
ahol minden embert gyámolít a másik.

És hol a jövőben az a hol volt,
hol nem volt, amire már senki sem gondolt,
pedig beszéltek róla szájszakadásig?

Talán van kérdéseinkre válasz,
csak éppen a kor most mindent összenyálaz,
amit régen írtak nagyszakállú bácsik.

Idézetek B. Traventől

I. A közszolgálat

Ha mi
nem kötünk üzleteket...
ha nem mi
kötünk üzleteket –
kötnek mások.
A világot ki kell szolgálni.
Meg is fizet érte.
Mi a viláért
nem vagyunk felelősek.

II. A kormányzás

A kormányzást
nem azért tartják
mélységesen rejtelmes
művészetnek,
mert csakugyan az,
hanem hogy...
az egyszerű emberek
ne láthassák,
mily keveset kell tudni

és még kevesebbet érteni ahhoz,
hogy valaki kormányozhasson.
Mennyi hülye
kormányzott népeket
negyed
meg fél
évszázadon át...
fennakadás nélkül –
legföljebb csak
a halál horgán
akadt fenn.

III. A könnyzacskók föllazítása

Egy rendezett üzletmenetben,
amelynek nyereséget kell kimutatnia,
nem lehet
szólamok és világmegváltó eszmék
jogosságáról vagy jogtalanságáról
elmélkedni.
Ezt átengedik az idealistáknak,
akiket megfizetnek ezért.
Az ilyen frázisokat aztán
fölhasználják a filmekben,
amelyek föllazítják a könnyzacskókat
a kasszasiker érdekében.

Ők!

Az úr, aki magát
s a maga fáját
áltatja és méltatja,
nem úr,
csak álúr, álorcában,
az úri alúrók országában.
S még jó.
Az volna csak a borzalom
ha álcáját letéve,

valódi úrnak bizonyulna,
mint csóvás elődje.
Akkoron nem rajta
röhögnénk kínunkban,
ám rajtunk, kínunkon röhögnének.
Ők.
Az urak.
A valódiak.
A Dózsa-égetők.

Egy XX. századi felvilágosítóra

Volt itt egy vandál évszázad
és benne Bertolt Brecht:
német, kiben a francia
szellem revánsot vett.
Óriásként is kevés volt...
Kevés? Ő? Még mit nem!
Túl sok! Tudást csiholt, míg más
fetrengett a hitben.

A pénz és a kutya

A gazdag ember fejében,
meg van győződve róla,
szellemes gondolatok járnak.
Szeretné hát, ha szavait vennék
kézpénznek a szegények,
s nem arra figyelnének folyton,
hogy mit beszél a pénze.
Csak hát a szegények fejében
mindig valami kutya ugat.

A nyilvánosság peremén

Korunk ősei

(Patetikus jegyzet, ezredfordulóra)

A harci kutyák kora után
megélik még a harci medvék
korát és korcsosulását is.
Bizony megélik a harci robotok
korát is még a világ robotosai.
És túlélnek a korcs korokat.
Akik ma csupán tenni tudnak,
venni nem, s kényszerű munkával
életüket adni a világ fortélyosainak.
A folytonos áldozatok és martalékok
túlélnek a martalócok dísztemetését
és akárhány újratemetését.
És még annyi balhit sem kell hozzá,
hogy halhatatlanoknak higgyék
magukat vagy a történelemben
sorjázó, balsorsú magzataikat.
Merthogy van valami ebben
a vad folyamatban, amit csak
ők maguk tudnak megszüntetni:
magukat. Hogy éljenek. Mint emberhez
illő lesz majd élni e földön.
Rendszertani nevüket is
törölve minden további korból,
a rendszerrel együtt persze,
amelyben nevüket kapták:
világ proletárjai.

Fogytán vagyunk

Régebben még,
a nagy ifjonti meggondolatlanságban
egymás szájából vertük ki a mosolyt,
olyan őszintén hittünk
a magunk
mindenható igazságában.
Ma már
keresve keressük,
mit miként tudnánk
megbocsátani egymásnak
közös és kivételes gyarlóságainkból,
s olykor
rettegve nézünk körül:
van-e még kinek?
Fogytán vagyunk magunknak.

Ady, és újra csak

Bármit mond is: vers, ha költő mondja,
ha igen, ha nem a cifra szolgára van gondja,
formát talál, ha kell mihez találni.

S mit számít már, hogy hány a költő lelke,
hogy daltalan szól egyszer, máskor meg énekelve,
ha szava új időt hoz, és megmarad időtlen.

Reform és forradalom

Prófétákkal hajdan az Úr
próbálkozott, de
nem váltak be.

Maradt tehát a megszokott,
té s tova lengő, osztályalapú
társadalmi görccsorozat.

Ha

S mi van, ha az Univerzum nem más:
más léptékű élet élettelen kis darabja?
S elképesztő tágulását miriádnyi oda-vissza mozgás
pillanatnál pillanatnyibb csöpp hányada adja?

Valakik készülődnek

Valakik készülődnek.
Különbek készülődnek
– talán fiatalok, talán idősek,
munkára-szántak és ésszel áldott erős szívűek –,
földeríteni ezt a históriát itt,
a mi történetünket,
hogyan beleillesszék a nagyobb történetbe.
Ezt a mai rablóregét is beírják majd
ezek a valakik,
minekutánna kifüstölték a rablók fészkeit,
legyalulták és helyüket bevetették,
nem sóval persze,
hanem napfényes gabonával
és árnyas bokrokkal meg fákkal.
Valakik készülődnek,
hogyan szóljanak súlyos tettekkel
és igazabb szóval.

Költői program

A valóság réseiben
versek alusznak.
Költögetem őket.
Vigyázni kell velük.
Némelyik harap.

Talán nem mindegy

Az talán
nem mindegy,
mi van az ember
asztalán.
Konyha- és író-
asztalán.
Nem mindegy az,
egyáltalán.

Pótlék

Minden rissz-rossz jó, ha róla
jó dolgok jutnak eszedbe,
mint mikor a tiszta víz hat,
ha orvosság helyett veszed be.

Prognózis

Ronda a téli hideg, csalóka szépség a havas táj!
Zokon veszik most mind, te bő évszak, mit jó szívvel adtál,
kiváltképp űk, kik színlő képpel vígan éltek belőle,
de hát így szokott jönni tél mindig minden őszre.
Feledhetik bár, hogy volt nyugodt nyár s robbanó tavasz is volt,
fény veri majd, mit e téli rezsim, azt hiszi, örök időre titkolt.

Ladányi

Verses állapotban elkövetett
sorozatos szabálysértésekért
pénzre át nem váltható
halhatatlanságra ítélte magát.

Egy kis séta

Sötét üvegfal fölött fényes álom... frászt: ólom a hold.
Az ember gyomrában görcsös dal zakatol.
Nemhiába fúj a szél, fura hangon zenél:
elmélázik az emberfia, elnézdegél –
„Haladj tovább!“ Csak szemöldökével intett
a bankot őrző kétlábú szelindek.

Hiába volna bármit

P. Gy. tűnékeny emlékére

Tette előttem a hitet,
végig az utcán s a kis hídon át,
magára figyelő, mást meg nem halló
megszállott módján,
a demokráciáról.
Ezerkilencszázhatvankilencet írtunk talán.
(Most egyre többet.
Meghágtuk már a millennium gerincét.)
Itt van, íme, a vágyott kor már,
a fejtegetett és hirdetett csodarend,
az álmodott álmok próbája.

Ő meg már nincs itt, az álmodó harcos,
hogy naponta szembesüljön.
De hát egy hiszékeny és iszákony költőn,
amúgy is, hiába volna bármit,
barátilag vagy akár ellenségileg,
hiába volna bármit számonkérni.

Egy fotográfiára

(Don McCulliné)

A tarka takarók
(mint teknősbéka foltos háta)
födik a földön kuporgó
asszonyokat.
Valahol messze tőlünk
(ahol a kurtafarkú malac se túr),
egy másik világ végén.
Ez India
(nevezzük Indiának)
szokásos évi katasztrófája
egy fotográfián.
Akiket otthonaikból kivertek.
Mint egy bibliai képen,
áll középen
egy fehérleples.
(Csak hogy arra intsen:
van közép itt is.
Ez is közepe világnak.)
Mindegy, hogy nő vagy férfi.
Egy méltóságos
ember.
Áll középen,
a világ
(katasztrófa)
közepében.

A nép mint csoda

álmatlanul évszázadokon át
forgolódott a nép kemény vackán
kiköhögött olykor egy-egy verset
mintha a fájdalom költészet volna
figyelték szavait nagy-nagy áhítattal
fennkölt kuruzslók szakértő módon
merthogy abból tanultak élni
s jó páran jól meg is éltek ebből
megesett hogy csúfolódní kezdett
magán a nép és táncot toporzékolt
no így már a doktorok szemében
világegyetemmel ért föl verítéke
de vajon mikor is dolgozott az árva
akkor amikor nem hagyták pihenni
vagyis csupán látástól vakulásig
míg szusz és költészet ki nem fogyott belőle

Csatazaj

Fordul a földteke,
gördül végig a Tőke,
nagy csatazajjal válik
válságról válságra
háborúzva, ódon
rögeszmék földjévé
a nemrég még Újvilágnak
tisztelt impérium.
A Tőke nem áll meg,
amíg él.
Dehogyan van már vége
történetének.
Vár még rád újabb uralom,
te kerek világ!
Jó, ha tudsz már-már angolul,
de ideje tanulnod máris,
talán a kínai szót.

Majakovszkij-parafrázis

Elmúlik majd ez a mostani szirszar,
más, jobb rend napheve melegít nyarakat,
boldogságbogyó érik (s nem lesz aki-bír-mar)
szerte, hol vérszín októbertvirág bimbaja fakadt.

A nyilvánosság peremén

Írunk, költünk, fölszózlamlunk
a nyilvánosság peremén.
Számunkra nincs rendszerváltozás,
ugyanaz ugyanúgy működik
fene rég.
Marad a majd,
ha többet bíránk és akarnánk,
vagy marad a most-ami-van,
ha beérjük annyival,
amennyi bennünk és körülöttünk,
dacára mindeneknek,
mégiscsak beért.

Hová lettek?

Hová lettek a látomások,
a tüzes nyelvek?

Nincs képhiány, nincs szóhiány
se hébe, se hóba,
de hitvány mindahány.

Nem lelem
a helyem,
csak színlelem.

Nehéz tudni az igazat,
nem ragyog tőle a képem.

Ó, emberiség,
bár engednéd meg,
hogy félreismerjelek!

Tartalom

Szerelem és szorongás

Nem / 5

Úgy is jó lesz / 5

Álomkép, költővel / 6

Lakni / 7

Éjszaka / 7

Vallomás / 7

Illanó / 8

Démonúzó, asszonytántorító / 8

Szélben / 9

Látom / 10

Stílus / 10

Vita / 10

Széljegyzet közhelyekre / 11

Az eljövendőhöz / 11

Hiányok és képtelenségek

Nem tudom / 15

Az egyszerűség kedvéért / 15

Zöld dal / 16

Szubrealizmus / 17

Proletárpukkasztó / 17

Egy munkás morfondírozása / 18

A korlátozott családapa / 18

Éljen! / 20

Kísértet / 21

Tu homo communis! / 21

Fogas kérdés / 23

Hiány / 23

Magyarázat a miéltre

Jósdatemető / 27

Munkanélküliek / 27

Viharos alkonyat / 28

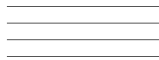
Magyarázat a miéltre / 28	
Szünet / 29	
Acsarogni és ácsorogni / 29	
Hitvány halál / 30	
Alkalmatlankodni / 30	
Forgatókönyv / 31	
Proli dal / 31	
Vén sci-fi / 32	
Ezredforduló / 32	
Kültelki töprengés / 33	
Bizakodó / 34	
Persze / 34	
Tapasztalatok / 35	
Való és képzelet / 36	
Palackposta / 36	
Macskatavas / 37	
Átmenet / 37	
A demokratikus létbizony / 38	
Távlattalanul / 39	
<i>A haditudósító kertje</i>	
Ember a Földön / 43	
Emlékek a gyerekségből / 43	
Szerény az ősz / 44	
Méltóságvesztés / 44	
Mesebeli / 45	
A haditudósító kertje / 45	
Határok / 46	
Holmi / 46	
Talán / 47	
Idézetek B. Traventől / 47	
Ők! / 48	
Egy XX. századi felvilágosító / 49	
A pénz és a kutya / 49	

<i>A nyilvánosság peremén</i>	
Korunk ősei / 53	
Fogytán vagyunk / 54	
Ady, és újra csak / 54	
Reform és forradalom / 55	
Ha / 55	
Valakik készülődnek / 56	
Költői program / 56	
Talán nem mindegy / 57	
Pótlék / 57	
Prognózis / 57	
Ladányi / 58	
Egy kis séta / 58	
Hiába volna bármit / 58	
Egy fotográfiára / 59	
A nép mint csoda / 60	
Csatazaj / 61	
Majakovszkij-parafrázis / 61	
A nyilvánosság peremén / 62	
Hová lettek? / 62	

Készült 300 példányban

Ez a

példány

ISBN 963 430 454 0

ISSN 0866-4420

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

2003 Vasas-Köz kft nyomda

Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság

A költészetről

Ha van valami, ami manapság nemigen érdekli az embereket, akkor a vers az. Az iskolákban, az alsó, felső meg középiskolákban – de már korántsem mindegyikben – tanakodnak néha róla, de célját, tehát értelmét s kivált hasznát nemigen képes belátni sem tanár, sem nebuló.

A költészetet a hagyomány tehetetlenségi ereje röpteti még görbülő pályáján.

Néha megtörténik a csoda: kirepül a végtelen világba. De nem szakasztja magával új pályára társadalomnyi közönségét. Nincs neki.

A költészet, úgy tetszik, alig él, nem virul szerte valóságunk kertjében, jelenünk terének széltejében-hosszában, ámde eléledgél még az időben. S nem csupán a múltakban, tapasztalataink szerint, hanem a jövőben is, reményeink szerint. Talán a költészet mai társadalmi halála: tetszhalál. Még föltámad talán, akár hullaházi tekneijében is föltápászkodik. Akár még enni is kér. Talán még lesz mivel táplálkoznia. Talán lesznek, akik táplálni fogják.

Ajánlom mindezt azok figyelmébe, akik általában fölvont szemöldökkel s lebiggyesztett ajakkal méltóztatnak méltatlan-kodni, s nem is érteni, miről beszélünk, néhányan, magamfajták. (Nem magunkban s nem csupán a magunk nevében.)

Csala Károly

